

**DEL MOJEGA
SRCA OSTAJA
MED SLOVENCMI
NA
GORNJEM
SENIKU
STR. 3**

**SPEJVANJE JE
NJENO PAU
ŽIVLENJE
STR. 7**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 24. aprila 2003 ❁ Leto XIII, št. 8

Narodni park brezi Slovincov?

Nej tak dolgo nazaj je vöprišla ena brošura, v steroj Narodni park Őrség ponüvla svoje programe za leto 2003. Brošura v formi irke je od zvüna pa od znautra lejpa, bogata z barvnimi fotografijami. Tisti, steri šče dobiti informacije od narodnega parka Őrség, najde v njej rejsan dosti informacij. Nej samo tau, gde leko turist spi, če pride v tau krajino, gde se leko dobro nagej, liki tau tö, gde najde kakšne muzeje ali razstave, kak so te oprejte. Če se ma – Baug ne daj – kaj zgodi, v irki najde tau tö, v steroj vesi kak majo brbejra ali po varašaj kak majo dežurne (ügyeletes) zdravnike. Če si pa pauleg telesnoga zdravdja zaželi nika za düšo tö, v zvezki najde, v steroj vesi gda so meše ali evangeličanske božje službe.

V prvom tali te irke je dukše pisanje o tom, kakšne vreednosti se najdejo v nacionalnom parki, kašne zaščitene (védett) živali pa rastline. V drugom tali te študije avtor piše o kulturi pokrajine pa o lidaj, steri tü živijo.

«Őrség je narodopisno samostojna pokrajina, ki je ohranila posebno kulturo. Je edina pokrajina v naši domovini, katere prebivalci kontinuirano živijo na tem mestu vse od prihoda Madžarov (honfoglalás),» piše v članki. Kak človek ta

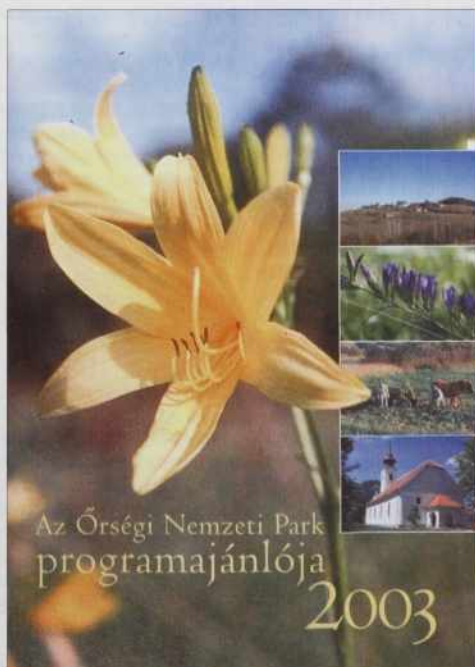
dala šte, bi čako, ka de potejm tau tö napisano, ka v Nacionalnom parki Őrség živijo Slovenci tö, steri so es prišli že pred Madžari in so vse od druge polovice 6. stoletja v tej krajini. Dapa o tom, ka v sedmij vasnicaj parka živimo Slovenci ranč ene liture nejga napisane. Kak če bi nas spoj nej bilau! Ali je tau nekaj namerno tak sto napisati ali se ma je samo tak po(ne)srečilo, ne vej. Vejm samo tau, ka bi se mogli že te, gda so te nacionalni park planirali, bole zase postaviti. Tistoga ipa smo se dosta pogučavali o tom, zakaj de se zvau te park samo Őrségi Nemzeti Park, zakoj bi se nej leko zvau Narodni park Őrség-Porabje. S tejm bi lidam tau tö na

znanje dali, ka sta tau dve krajini, dva gezika, dve kulturi. Kakoli ka smo sosedje (Slovenci v krajini Porabje pa Madžari v krajini Őrség) vplivali eden na drugoga, zatok so naše korenje nej gnake. Slovenci nigdar nej smo bili stražarji meje, zatok smo nigdar nej meli takše privilegije kak naši sosedje, stražarge. Leko, ka sta te dve krajini – ka se tiče rejdkje živali pa rastline – gnakivi, nikak sta pa nej gnakivi, če pogledamo pripadnost lidi, steri tü živijo.

(Tau, ka so vse table parka samo v madžarskom geziki napisane, je že edna druga »litanija«. Dapa ne smejm lažati. Pred kakšnim mejsecom so vödjali table, s sterimi so šofere opozorili na tau, ka žabe, kوراتke iz gaušk tackajo nazaj k vodam. Na tej tabljaj poleg vogrskoga pa nemškoga jezika piše slovensko tö: *Pozor! Žabe!* Leko ka so žabe več vreedne kak lidgè?)

Pred ustanovitvijo (alapítás) parka se je slovenskim organizacijam nej posrečilo dosegniti, ka bi menje slovenske krajine tö pisalo v imeni parka. Dapa tau, ka se v publikaciji o parki z edno rečjav ne napiše, ka smo Slovenci tö tü, bi zatok nej smeli njati. Kak če bi nas spoj nej bilau?!

Marijana Sukič

Novice – Slovenski tednik za Koroško

»Do besede bodo prišli vsi, nikogar ne mislimo zanemarjati.«

Izid prve številke Novic – Slovenskega tednika za Koroško 11. aprila 2003 pomeni neverjeten medijski dogodek med slovensko manjšino v Avstriji. Novice so nastale po združitvi ali ukinitvi Slovenskega vestnika in Našega tednika, ki sta izhajala ves povojni čas. Slovenski tednik je poudarjeno zastopal interese Zveze slovenskih organizacij, ki je nekoliko levo usmerjena krovna organizacija, medtem ko je Naš tednik z večjo naklonjenostjo poročal o vsebinah, ki so bile povezane z Narodnim svetom koroških Slovencev, katoliško naravnane krovne organizacije na Koroškem. Za združitev in skupni časopis sta se odločili krovni organizaciji in v ta namen ustanovili Slovenski medijski center, ki je založnik Novic, za glavnega urednika pa je bil postavljen Peter Wieser, ki se je doslej ukvarjal z novinarstvom, prevajanjem in uredništvom pri Založbi Drava. Prva številka je izšla v 3500 izvodih in jo bodo dva meseca dobivali naslovniki brezplačno.

Ob informativni vsebini prve številke je v Novicah tudi več tekstov, ki govorijo – rečeno najširše – o tem, zakaj skupni tednik, zlasti pa o vsebinski usmeritvi, kjer je poudarjeno, da gre za »nadstrankarski in diałsko usmerjen tednik za politiko, kulturo, gospodars-

tvo in druga družbena področja v slovenskem jeziku.« Novice »so odprti, široki in sodoben medij, ki se razume kot instrument demokratičnega oblikovanja mnenj v odprti družbi na sečišču evropskih integracijskih procesov, katere del je tudi slovenska narodna skupnost na Koroškem.«

simpatična, odprta in pozitivna, bo sloves ali ugled simpatičen, odprt in pozitiven.« Novice so izšle na 16 straneh v velikosti našega časnika, kmalu bodo obseg povečali na predvidenih 24 strani barvnega tiska. Vtis je prijeten, tako glede vsebine kot grafičnega oblikovanja. Žal pa spremlja

Predsednik ZSO dr. Marjan Sturm in predsednik NSKS Bernard Sadovnik v Pismu izdajateljcev poudarjata: »Naša ambicija je, da z družbenimi silami, ob upoštevanju političnega in svetovnonazorskega pluralizma izpeljemo znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem najpomembnejšo reformo zadnjih desetletij.« Odgovorni urednik Peter Wieser pa v razmišljanju o Dialogu in imidžu zapiše: »Kako kdo komunicira s katero javnostjo, od tega bo odvisno, kakšno sliko o sebi bo ustvaril. Če bo slika

Novice tudi nesporazum, ki ga s pridom izkoriščajo Slovenecem na Koroškem nenaklonjeni mediji. Namreč: Odgovorni urednik Našega tednika mag. Janko Kulmesch se je odločil, da bo NT nekaj časa izhajal vzporedno z Novicami, čeprav sta se krovni organizaciji dogovorili in projekt izpeljali drugače – s skupnim Slovenskim tednikom za Koroško. Mnenja bralcev na Koroškem so različna, vendar pretežno naklonjena skupnemu tedniku – Novicam.

eR

Budimpešta: Prvi obisk Črtomirja Špacapana

Dogovor o srečanju ministrov za izobraževanje in šolstvo

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Črtomir Špacapan je minuli teden prvič obiskal Budimpešto. Z državnim sekretarjem za Madžare po svetu Vilmošem Szabó se je pogovarjal o aktualnih temah in dilemah, zlasti pa o membrih nalogah med porabskimi Slovenci in prekmurskimi Madžari. S predsednikom madžarskega dela mešane komisije Józsefom Bálintom Patakiem se je pogovarjal o pripravah na sejo v Moravskih Toplicah 15. in 16. maja. Na pogovorih so bili še slovenski veleposlanik v Budimpešti Andrej Gerenčer, slovenski generalni konzul v Monostru dr. Zlatko Muršec in državni podsekretar Zorko Pelikan.

Kot je po obisku povedal državni sekretar Črtomir Špacapan, so se dogovorili za pogovor slovenskega ministra za šolstvo dr. Slavka Gabra in madžarskega ministra za izobraževanje Bálinta Magyarja. Ministra naj bi se pogovarjala o perečih vprašanjih narodnostnega šolstva v Porabju in o nalogah pri narodnostnem izobraževanju prekmurskih Madžarov. Hkrati naj bi skupaj s slovensko delegacijo seznanil tudi s pripravami zakona, ki bo manjšinam zagotavljal poslane sedeže v madžarskem

parlamentu, ter o spremembah zakona, ki daje ugodnosti Madžarom v sosednjih državah – razen v Avstriji.

Ker je bil v času obiska slovenske delegacije še aktualen datum zasedanja mešane komisije 23. in 24. aprila, ne pa sredina maja, je zdaj vprašanje, ali se bosta v začetku maja res sestala ministra za izobraževanje in šolstvo ali pa bo madžarska stran s pogovorom zavlačevala, kot ji je to uspevalo že doslej. Glede na to, kolikokrat je bila preložena seja mešane komisije, bi se kazalo vprašati, ali je v slovensko-madžarskih odnosih glede manjšin res vse tako lepo, kot poudarjajo v uradnih krogih obeh držav.

eR

Gaušče na nikoj dejemo, kajne?

Če malo tanazaj poglednemo, tak 50-60 lejt, dapa ranč telko nam nej trbej, porabskomi človeki je gaušča vsigdar na pomauč bila. Steri je emo gauščo, se ma je nej trbelo bojati, ka če v kakšo velko navolo pride njegva držina, te de mogla vesniti. Samo ka je tau zatok tak bilau, ka so pavri na gauščo tak skrb meli kak na kakši kinč. Ešče dobro vejim, gda sam mala bila pa je oča v gaušče za drva malo sialdje voseko ali pa kaj malo na odajo. Vskiši baur je dostakrat okrauzo prva, liki bi ga na »smrt« osaudo. Pa te, gda smo za potrebščino, za odajo vsekli lejs, te se je začnilo pucanje. Vsaško vejiko, vejčico smo vkup sprajli. Sploj tenke smo v pušle vezali, tau smo nūcali v špajeti pa v peči za podažgati. Gda smo etak v gaušči končali, gaušča je tak vōgledala kak eden lejpi, vred vzeti ograder. Te so flance samo tak »vōskakale« če pa nej, te smo je posadili. Pa nej gvūšno, ka je moj oča tau že zase sadijo. Gaušča ne zraste 10-20 lejt tak vōlka, ka si že leko hasek vōvzemeš. Tau so naši stariške vse znali pa poštuvali. Samo etak so leko vūpali, ka njim gaušča ostane za gvūšen slūž.

Ka je pa gnes? Baukše, če več ne odiš po gauščaj. Ge v nesreči edno srečo mam zdaj. Toga reda se ranč nemo klala po kakši gauščaj, zatok ka je moja nauga nej za tau. Dapa tačas ka sam ojdla po gauščaj, sam strašne stvari vidla. Leko bi zdaj pitala, kak so pa naši lūdje? Zakoj se pa etak ponašajo? Ali nemajo radi naravo, svoje vrednosti neznajo poštuovati? Nej je pa cejlak vse tak.

Že geste tome takšni 40 lejt, da naše pavre napona za naus vodijo. Gučali so njim pa gučijo, ka njim gaušče vkraj zemajo, ka njim nišče za edno palico valaum lesa ne da, ne dopūsti vōvrezati pa tak tadala. Pa ka si je te paver mislo? Tau, ka je njegov oča, stari oča nej zatok špáro, ka bi zdaj tau samo stoj tak odneso. Pa te hajde! Motorne žage naprej, pa br.... Nej se je šteló, steroga pa kakšen baur poderemo. Vse smo »bujli«, ka je za odajo bilau. Pravim, ka je za odajo bilau. Na gnes pa eške itak tam prnejo kuste vejke, tam zadevajo flanci, ka ne more rasti. Dosta gaušč tak vōgleda, kak če bi bomba spadnila.

Lūdje so si iz pejnec za gaušče zidali lejpe rame, kūpūvali autone pa so malo baukše živeli. Tačas so se pa grdaū zaničile naše gaušče. Kak je tau bilau v tauj najnovejši zgodovini? Tista sedemdeseta lejte smo nej vkup sekali vejke, kala smo kūpūvali, stere so olaj nūcale, s tistimi smo vonjali po svojoj hiši pa segrejšali. No pa te se je olaj več nej splačo, kala so prišle na smetje. Te smo špajate kūpūvali na električno ali pa na plin (gáz). Nej trbej v gaušči švicati, vejke vkup vlačiti, foringo plačuvati, se vse vkup poškrabati. Samo gumbo zakapčnim pa hajde, kūjem, pečem. Samo ka je električna tū vsakšo leto dragša gratala pa nam je že začnilo vse na žile titi. Začnili smo se pomaleg nazaj znositi v gauščo. Sploj pa na gnes. Zdaj že v Varaša, v Slovenskoj vesi, v Traušči majo plin nut napelano. Samo ka de plin tū vsakši den dragši. Pa te smo največkrat iz kuč vōzlūčali fajin črepnaste kale, zdaj mo je pa nindar vōraskapali pa dali nazaj klati. V gaušči mo pa vkūper brali te bole kuste vejke pa vse, ka smo tam njali. Če smo njali. Pa če nej, te mo buma plačuvati.

I. B.

Ivan Camplin: Mojih 90 let

Del mojega srca ostaja med Slovenci na Gornjem Seniku

»V gimnaziji sem premišljeval tudi o tem, da bom pisatelj, a je končno v meni zmagala davna želja, da postanem duhovnik.«

»Na Srebrnem bregu menda ni srebra, lahko pa najdemo zlato, zlato posebne, najboljšje sorte. Na Srebrnem bregu najdemo zlatega človeka. Pa ne samo enega. Človek iz najdragocenejšega zlata živi v stari hiši blizu kapele Srca Jezušovega in Srca Marijinega. Živi v hiši, kjer je komaj prostor za človeka, saj je povsod veliko knjig: na policah, na postelji, na mizi, na sedežih, na tleh. V tej hiši živi mož, bolj majhne rasti, a živahen in čil, čeprav nosi že deveti križ. Največkrat ga lahko najdemo v stari obleki, pogosto v debelem zimskem plašču, s ponošeno kapo na glavi. V rokah pa drži knjigo ali rožni venec. Včasih pa tudi škarije ali kakšno drugo orodje, da ureja svoj mali vinograd in okolico hiše. Ni več nobenega dvoma: To je Ivan Camplin,« je za uvod in popotnico v knjigo Mojih 90 let napisal L. K. (Lojze Kozar ml., župnik v Odrancih), sosed s Srebrnega brega.

Moj pogled se je ustavil na tem odstavku in preden sem listal in bral naprej, so mi v misel priniknila kramljanja z gospodom Ivanom Camplinom v hiši – ali hiški, ki jo omenja urednik knjige – zlasti pa številna srečanja v Porabju in tudi na Goričkem. In pridružujem se sporočilu teh besed, tudi po najinem zadnjem pogovoru v teh pomladnih dneh, ko me je z rahlo zadregom vprašal, ali lahko v posvetilu v knjigi zapiše »Priatelju ...«

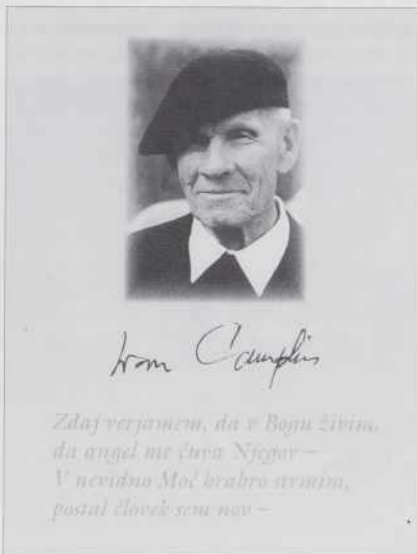
»O začetku svojega življenja vem povedati to, kar so mi drugi pripovedovali, predvsem mama. Rodila me je 23. junija leta 1912, v Bogojini. Tistega dne je obračala seno na travniku blizu Ivanec. »Veš, tako si že brcal, da sem morala kar zbežati domov in kmalu si prišel na svet. Ime si si prinesel s seboj. Naslednjega dne je bil god svetega Ivana Krstiteľa, zato sem ti izbrala ime Ivan.« Tudi moj oče je bil Ivan, »beremo o najzgodnejšem otroštvu.

In nato o prvem svetem obhajilu, šolanju, poti v duhovništvu: »Za duhovništvo sem se odločil ves čas gimnazijskega šolanja. K odločitvi je veliko pripomogel zgled dobrega dušnega pastirja Ivana Baše ... V gimnaziji sem premišljeval tudi o tem, da bom pisatelj, a je končno zmagala v meni davna želja, da postanem duhovnik ... V duhovnika sem bil posvečen 7. julija 1935 v Mariboru ... Novo mašo sem imel 14. julija v Bogojini ... Moje

prvo službeno mesto je bilo pri Svetem Juriju na Goričkem. Sledilo je leto, ko je bil g. Camplin stolni kaplan v Mariboru, od leta 1929 do 1937 pa izseljenski duhovnik v Franciji. Sodeč po povedanem so se ta leta mlademu duhovniku zelo močno vtisnila v spomin. Beremo o vrnitvi, o kaplanovanju v Lendavi, urejanju Novin, imenovanju za škofovega tajnika v Mariboru. In leta 1940 poti v Gornje Petrovce.

Med težja življenjska obdobja in preizkušnje tudi za Ivana Camplina sodi čas vojne. »Jeseni me je pri Nedeli obiskal Štefan Kovač iz Nedelice. Bil je moj sošolec v gimnaziji. Po šoli so se najine poti ločile. Jaz sem ostal veren in celo postal duhovnik, on pa je postal komunist in je v začetku vojne še posebej zavzeto širil komunistično misel in organiziral odpor proti Madžarom. Kot sošolca

sem ga seveda lepo sprejel, čeprav sem vedel, da je povsem zapisan komunizmu ... Kovač mi je pokazal bombo in rekel: »Veš, Ivan, vojna je in kazen za izdajstvo je smrt.« Na izdajstvo seveda nisem niti pomislil, čeprav sva bila

Zdaj verjamem, da v Bogu živim, da angel ne čuva Njegov – V nevidno Moč bratov armim, postal človek sem nov –

vsak na svojem bregu. No, izdal ga je nekoliko pozneje eden njegovih.

Ko so madžarski žandarji Kovača ustrelili, so pri njem našli tudi imena ljudi, s katerimi se je srečeval, tudi Camplinovo. V tem je povod za aretacijo in zasiljanje v soboškem gradu. Zasiljanje z zasiljanja je objavljen v knjigi. Sledi obsodba na pet leto najtežje ječe. »Obsodba me je zelo prizadela. Nisem mogel razumeti, da sem samo zato, ker nisem prijavil sošolca, pa čeprav komunist, dobil kar pet let ječe. Doživel sem živčni zlom. Takrat sta zame z veliko ljubeznijo skrbela moja sotrpina Danijel Halas in Miška Jerić.«

Niso bila vznemirljiva samo leta med vojno, marveč je bil tak tudi povojni čas in Camplinovo župnikovanje v Dobrovniku, sodelovanje v Ciri-Metodijskem društvu slovenskih duhovnikov, ko je živel nekaj let v Ljubljani, ce-

lo obisk pri Titu leta 1959 in uspešno posredovanje za kateheta Pavliča ... in upokojitev – na papirju – v Genetovcih; uradno pa je župnik v pokoju od leta 2001.

Martinje – moj zemeljski raj, je sedanje domovanje g. Ivana Camplina. »Ker stanujem,« beremo, »v Martinju, imam v tamkajšnji kapeli tudi delavniške maše. Ob nedeljah pa sem imel svete maše še pri Nedeli in pri Sveti Ani v Boreči, od leta 1993 pa še na Gornjem Seniku. Po smrti Janoša Kúharja so ostali Slovenci na Gornjem Seniku brez bogoslužja v slovenskem jeziku. Mariborski škof se je glede tega nekaj dogovarjal s somboteljskim škofom, vendar do rešitve problema ni prišlo. Sredi avgusta sem ljudi na Gornjem Seniku vprašal: »Pa vi želite mlade, ali bi bili zadovoljni tudi z menoj, ki sem stari?« In so rekli, da bi bil čisto primeren, saj govorim povsem razumljivo, »po naše« in ne po »slavsko«, se pravi v knjižni slovenščini ... Dogovoril sem se z župnikom in verniki in 15. avgusta 1993 prvič maševal v cerkvi sv. Ivana Krstiteľa na Gornjem Seniku. Prva leta je k slovenski maši prihajalo do sto vernikov, zadnja leta le nekaj deset. Otroci so morali hoditi k madžarski maši, tako je zahteval njihov župnik. Za svoje pastoralno delo nisem dobil nobenega škofovskega pooblastila ali dekreta. Se pravi, da sem delal na črno. V Porabju sem prihajal rad in seveda nisem ne prosil ne vzel nobene nagrade. Na Gornji Senik je leta 2001 prišel nov župnik, Slovenec Ferenc Merkli, in tako sem svojo službo v Porabju izgubil. O tej priložnosti mi je somboteljski škof poslal knjigo o svetem Martinu, s posvetilom v madžarsčini.

V predzadnjem poglavju izvedemo tudi o prijateljih Ivana Camplina: »Eden od njih je zdaj že pokojni nepozabni Lojze Kozar. Spoštoval sem ga kot dobrega duhovnika in iskrenega prijatelja, zato me

je toliko bolj prizadela nesreča, ko se je med gradnjo odnanske cerkve podrla kupola in je umrlo osem vernikov.« In prav za konec še o pisanju in pesnikovanju: »Mojih zapisov je kar veliko. Čez sto naslovov je samo v Novinah. Pisal sem pesmi, zgodbe, potopise, razne priložnostne zapise ... Vse zapise bom moral zbrati, a ne vem, kdaj bo prišel čas za to ... Moje prvo objavljeno delo Marija z Brezij je izšlo 29. maja 1926 v Novinah ... Ko smo bili pred leti na romanju v Zalaváru na Madžarskem, je nastala pesem Zalavárske freske. V cerkvi sem opazoval madžarske svetnike na freskah in se spraševal, kje so naši slovenski svetniki, ali naša slovenska zemlja ne premore nobenega svetnika. In Bog mi je v mislih spregovoril: »Vsi so pri meni.«

Vsebinsko zelo bogate in z mnogimi kratkimi informacijami dopolnjene so številne črno-bele fotografije med tekstom, na koncu pa še Mojih devetdeset let v barvah – na dvaintridesetih fotografijah. Povzetek je preveden tudi v madžarski jezik (Marijana Sukič).

O knjigi Mojih devetdeset let bi lahko napisal še več, morda tudi drugače, vendar predlagam, da jo preberejo tisti, ki gospoda Ivana Camplina poznajo ali celo dobro poznajo, in tudi oni, ki tega klenega moža ne poznajo, privlačijo pa jih vedenje o prekmurkem človeku in Prekmurju. Mojih devetdeset let je knjiga spominov, a ne samo to, marveč še marsikaj zraven.

Zato za sklepno misel tole: »Mnogi bi radi zvedeli za recept, kako doživeti devetdeset let. Naj jim odgovorim jasno in preprosto: pijte, jejte, bodite veseli, če je priložnost tudi zavriskajte – in pa molite. Če bo Božja volja, boste živeli devetdeset ali še več let.«

Ernest Ružič

Spoznavajmo sosede „Imamo vse, kar imajo veliki.“

Občina Kobilje

„Za nas je bila vedno najpomembnejša revitalizacija kraja,“ rad poudarja župan ene najmanjših slovenskih

Župan občine Kobilje
Pavel Nemet

občin **Pavel Nemet**. V vsej svoji zgodovini se nikoli niso ukvarjali z malenkostmi, ampak so se takoj aktivno lotili dela, da bi svojim občanom zagotovili dobre možnosti za življenje v tem kraju. Glede na to, katera področja so uspeli izboljšati, sodijo prav v slovenski vrh. »Brez močne volje vseh občanov pa nam to ne bi uspelo,« je prepričan župan.

„V preteklih obdobjih se je veliko naredilo. Če strne mo: Ped osmimi leti smo si zadali, da na Kobilju zadovoljimo osnovne potrebe – obnovili smo šolo ter zgradili novo telovadnico in vrtec. Da bi se priselile nove družine, smo že na začetku zgradili pet stanovanj, ki so ves čas zasedena. Cestno infrastrukturo smo v celoti uredili, letos pa nas čaka obnova mostu in ceste. Skoraj vsako gospodinjstvo je priključeno na kanalizacijo, maja pa bosta minili dve leti, odkar obratuje čistilna naprava. Malo Kobilje je dobilo tudi ulično razsvetljava.

vo. Eden prednostnih in večjih načrtov je zgraditev novega vodnega zajetja in vodovodnega omrežja. Pri tem se vključujemo v širši projekt celovite rešitve oskrbe z vodo v Prekmurju. Treba pa je poudariti, da imamo na Kobilju zdravo pitno vodo.“

Kako poskrbeti za kakovost bivanja na vasi, ki je precej oddaljena od centrov?

„Imamo pošto, šolo, vrtec, pisarno zavarovalnice Triglav, lovski dom, mejni prehod, športni center, gasilski dom, cerkev, mladi imajo svoje prostore, zelo pa smo zadovoljni tudi z novim lastnikom trgovine. Načrtujemo še gradnjo poslovno-stanovanjske stavbe s prostori za zdravnika in druge storitve ter nekaj novimi stanovanji za mlade družine.“

Kakšne so perspektive glade gospodarstva in novih delovnih mest?

„Na Kobilju moramo zagotoviti za normalen razvoj

delovnih mest.“

Prednost Kobilja je tudi lepa pokrajina z mnogimi danostmi.

„Na Kobilju imamo izjemne danosti, ki niso bile izkoriščene. Dober zrak, mirno okolje, lepi gozdovi, možnost gobarjenja, po drugi strani je tu lahka dostopnost ... Nova kolesarska pot naj bi nas povezala z Bukovničkim jezerom in Madžar-

muzejska zbirka in kjer bomo predstavili vse, kar na Kobilju premoremo. Žal pa trenutno na Kobilju nimamo prenočitvenih zmogljivosti, a bomo zanje vsekar poskrbeli, morda v obnovljenih praznih hišah, ali pa bi turistom nekaj postelj ponudili domačini.

Nove možnosti se kažejo z zdravilnimi točkami in geotermalno energijo. Imamo

vsaj sto delovnih mest, in to v obstoječi tovarni ter obrtni coni, ki jo načrtujemo. Tu naj bi se na treh hektarjih razvijala manjša industrijska in obrtniška dejavnost. Naša prednost za vlagatelje sta dobra cestna povezava in ugodna infrastruktura. Z vstopom v EU pa naj bi ta lokacija še pridobila veljavo. Načrtujemo, da bo turizem prinesel nekaj novih

sko. Tudi učno gozdno pot bomo uredili. Imamo zapuščeno gramoznico, kjer bi lahko razvijali ribolov. Gošnje lahko poskušajo naša vrhunska vina. Poleg tega imamo bogato kulturno dediščino, doprtni kip patra Berdena pod edinstvenim drevesom »barkanco« in še kaj. Končujemo pa tudi obnovo Domačije št. 66, kjer bosta turistična pisarna in

dve energetske območji s 26 zdravilnimi točkami ob lepih sprehajalnih poteh na robu gozda ter 22 pod kobi-

več kot tisoč prebivalcev, sedaj jih je skoraj polovica manj. Imamo okoli trideset praznih tipičnih panonskih

ljanskimi vinogradi. Nove možnosti za ogrevanje, tople grede ali tudi turizem, so se lahko odprejo s 3850 metrov globoko vrtino z geotermalno vodo. Voda je količinsko in temperaturno zelo zanimiva.“

Za Kobilje je značilno, da imate precej praznih in ar-

hiš, ki bi jih bilo vredno obnoviti. Zanje se zanimajo mnogi, tudi iz preostale Slovenije. Morda se bodo spet napolnile, kajti pohvalno je, da je bil lani v občini po dolgem času spet prirastek, ki je rezultat naših dolgotrajnih prizadevanj.“

»Dokument je pripravljen s finančno pomočjo Evropske skupnosti. Stališča izražena v tem dokumentu so stališča radia Murski val in časopisa Porabje ter se v nobenem primeru ne morejo obravnavati kot uradno stališče Evropske skupnosti«

hitekturno zanimivih hiš. „Pred leti je imelo Kobilje

Alea iacta est (Kocka je spadnola)

Pá smo v Evropi. Že samo administrativni opravi nas razločijo od nje. O toj našoj usoudi smo zdaj sami leko odlučali. Naše deset lejtne se nje so se končno spunile. Prevratili smo karto Evrope. Etakše velke premenljivosti so v preminouči stotinaj lejt samo grozovite bojne leko vzroküvale, zdaj pa enostavno trejzno mišljenje človeka. Moremo pa spoznati, ka smo sprehodili trnovo pout. Naši funkcionarji so bili lejta in lejta preveč obremenjeni, dokeč so stvourili eurokonforten gospodarski ino politični model. Mi prousti lidge pa premišlavamo, kama pravzaprav slišimo, ka de z nami v novui okouliščinaj, ali zgibi-mo s časom našo identiteto ali nej, ali bomo samo drugoga reda državljani ali bomo enakopravni, glini s tejni drugimi. Premišlavemo, ka de z nami, Slovenci. Tou so pitanja, na štera zdaj vsakši išče odgovor. Ali ne moremo znati, ka pravzaprav bode. Bojazljivo stoupamo po novui pouti, bole točno povedano zaednouk samo iščemo tou novuo pout, štera de nas pelala v »Evropo«, v Srejdno Evropo, v te evropski subkontinent, šteroga smo duški cajt, za časa 40 lejtnoga komunističnoga režima niti nej mogli točno definirati. Za časa hladne bojne je bila Srejdna Evropa samo eden geopolitični pojem, šteroga so zgodovinarji niti nej smeli identificirati, ar je bila Evropa samo na dva tala raztalana, na zapadno pa na vzhodno Evropo. Za tou se mamohalvaliti Jalti pa Potsdami. Zgodovinskoga aspekta sta eksistejrale samo zapadna ino vzhodna Evropa. Temeo etoga raztalanja so bile gospodarsko-politične razmere. K zapadnoj regiji so slišale tiste države, štere so bile politično, socialno ino gospodarsko razvite, štere so pa bile zaostanjene pa so slišale k vzhodnoj Evropi. Na toj podlagi so prištevati na primer Demokratično Republiko Nemčijo k vzhodnoj

Evropi. Zanimivo je, ka so za časa diktature Franca pa Salazarja niti Španije, niti Portugalske nej prištevajli k zahodni Evropi. Razmi se, ka tudi k vzhodni državaj nejsta slišile. Tedvej države sta ostanile zvön postavljeni kategorij. Gda pa so fašistične diktature spadnile, sta je avtomatično pá šteli k zapadnoj Evropi. Ranč tak Grčijo. Gda je mejla demokratično vladarstvo, so jo šteli za zahodnoevropsko državo, ali včas je zgibila te demokratični status, gda je prišla pod vojaško diktaturo. Tou štimanje je delno bilou prenešeno tudi na geopolitični aspekt. Geografi, zgodovinarji ino topografi so dosta debaterjali o tomi, gde je pravzaprav granica toga srejdneevropskoga subkontinenta, štere države slišijo v te prostor, štere nej. Naj samo eden primer omejnim, šteroga itak vsakši pozna, ka je ešče itak sporno, kama sliši naprimer Hrvaška, k srejdnoj Evropi, ali k Balkani. Če se tou pitanje tak postavi, se včas vidi, ka je eti nej geografska lega odločilna, nego pejorativni pomen, najme, ali je ena država zaostanjena ino nekulturna. Ništerni ekstremisti so celou Slovenijo probali »vzaprjeti« v Srejdne Evrope. Zdaj se nüca eden drugi pojem, šteri se glasi vzhodno-srejdne-evropske države. Tou so tiste, štere do zdaj med drugimi gor vzete v Evropsko unijo. K tem državam slišijo tiste, iz šterih so več deset lejt pozable vžmašejrati začasno štacionirane sovjetske enote pa Slovenija, štera je bila neodvisna država. Ne vem, kak se bom ges počütila v Evropi. Ka malo za šalo povem, mi je že tou čüdno, ka sam se najjre komaj zdaj zavedla, ka »idem v Evropo«. Če čisto po pravici povem, sam bila tak nevedna, ka sam tudi do etiga mao tak mislila, ka sam v Evropi. Ali zdaj morem revidejrati moje mišljenje. Če najjre zdaj idemo ta, te do zdaj nejmo mogli biti

tam. Gde smo pa te bili? Odgovor na tou pitanje naj dajo bole čedni lidge. Ges po pravici povem, ka se bojim iti na takšo dugo pout. Ešče na granici se dostakrat spoumnim, ka me štoj za kakšo stvar leko gori zadrži. Žmetno razmim ges tou sloboščino. Zdaj si predstavlam, ka more čütiti tisti ftiček mali, šteromi po dugi lejta odprejo klonjo pa ga silijo, naj leti vö, v sloboščino, pa nešče. Boug zna, ka mali srmak čüti, koga se boji. Mogouče zdaj razzmimo, ka se v njegvoj düši odigrava. Mi starejši lidge smo tudi cejli žitek bili zaprejt, obvezti z bodečim drotom, naj nas obvarjajo od nasladov zvön granic budoučega svejta. Zato smo zdaj tak negvüšni. Ka mislite, de štoj toleriro ete naše negvüšne stopaje? Ges mislim, ka nišče nede, ar so vsi zaposleni z močno gospodarsko konkurenco, štera se imenüje »boj za obstanek«. Sloboščina je spadnola na nas. Ka mo mogli z njou začniti mi, do etiga mao v klonjo zaprejt »ftiči«? Mislim ka bomo najmenje tesnobo čütüti pa nej samo tam v tihinskem orsagi, nego tudi eti doma, ar de tudi naša država del te sloboščine. Pa se ne smemo čüdivati, če bomo negvüšni. Samo pomislite malo, kak je bilou prvle, pred preobratom. Naš žitek znoutraj bodečoga drola so trnog skrbno splanejrili, od našoga rojstva mao prej šoulanja ino slüžbe, vse do groba. Nej nam je trbelo premišlavati, ka naj delamo. Nej samo šoulo so nam doloučili, v šteroj se leko včimo, liki tudi tou, ka vsakše tretje leto leko idemo ednouk v inozemstvo pa tudi tou, kelko valute leko menjamo pa gda moremo nazaj priti. Nam je nej trbelo premišlavati. Drugi so tou činili namesto nas. Zato se bojimo, če mo sposobni za tou novuo formo življenja, ar smo je nej navajeni. Pa itak se odpravimo na pout, nesigurno stoupamo po njej. Vmejs se pa bojimo, če je tou sploj sloboudno, skoron

ne moremo vörvati, ka zdaj mogouče nika boukšoga pride. Ges mislim, ka je tou biu vzrok tomi, ka je več kak 16 procentov glasovalo prouti vstopi. Nikšoga drugoga vzroka ne najdem, zaka bi tej par stou gezero lüdi ovak ščelo slišiti k tak zvanomi tretjem svejti, če nej zavolo paternalizmuša preminoučega komunističnoga režima. Te vekši tao, tej batrivnejši, če gli nejso popolnoma sloboudni od evroskeptičističnih kompleksov, ne vidijo alternative za Unijo. Vüpajouč se gospodarske čüde, vüpajouč se splošnoga pobougšanja življenjskih razmer, so na referendumu glasovali za vstop v unijo. Oni predstavljajo veliko večino, če gli nosijo na rame naj svoj velki križ kompleksov. Bojijo se občütka menjevrednosti v svejti obilnosti, gde do je dojgledali za volo nizkoga življenjskoga standarda, držali do je za drugoga ali tretjega reda državljane. Ali dönok smo se odloučili za tou pout, ar - znajouč, ka če gli na podroučji tehnike ino tehnologije ne bomo konkurenčni, bomo tem bole konkurenčni na podroučji kulture, gde bomo s svojimi vrednotami, s šterimi zagvüšno - presegajouč svojo številčno ino teritorialno proporcijo - obogatile skupno evropsko kulturno izročilo. Kak de naša država del unije, de tudi skupno evropsko izročilo del naše kulture. Zgodovina narodov Evropske unije de tudi naša zgodovina. Prevajajouča okouliščina toga de na žalost tudi tou, ka de tragedija Auschwitzta tudi del naše zgodovine, ranč tak kak do se za volo tragičnih »mrzlih dnevoj« v Novom Sadi, po etom toga - zavolo nas - mogli srämüvati tudi drugi narodi unije. Ar če se spunijo proroküvanja Joschke Fischerja, te do ednouk »Združene Države Evrope« predstavljale zvön gospodarskoga ino monetarnoga združjenja takšo enotnost, ka do meli - podobno

Združnim Državam Amerike - tudi skupnoga evropskoga predsednika. Futuristična videnja Joschke Fischerja leko zbidijo bojazen od zgübenja identitete. Ali ohranjanje jezika, kulture ino tradicije pri porabskih Slovencej jasno svedoči proutistojčnost k tomi. Čas je že ednouk naše državljane preštimiti za odrasčene lidi, šteri do sloboudni, šteri sami odloučajo, ka ščejo storiti. Če štoj šče »iti«, naj ide. Ne zadržajmo ga, ar se s silov tou niti ne more prečüti. Prle ali sledi se itak pá povrne nazaj, ar drevou brez korenja ne more dugo živeti. Človek se povrne, ar samo na trdnom grünti stoječ leko prouti stane velikomi viheri, ino vživa friški hlad krotkoga vetriča.

Porabski Slovenci do se zagvüšno brez težave priglihalivali Evropski uniji, ar so tou svojo sposobnost tudi znoutraj vogrskih granic dokazali, bili so vzorni, paščlivi ino marljivi državljani, ohranjajouč istočasno tudi svojo narodnostno identiteto. Nej samo Trubarja in Prešerna, nego tudi Petöfija ino Bartöka so preštimali za svojega. S pomočjouv dveh jezikov poznajo, gojijo ino bogatijo kulturo obeh narodov. Tak oni že poznajo pout, štera vodi v Unijo, ar se bodo z že dobro privajdenimi metodami leko združili z eno ešče vekšo skupnostjo, končno ednouk že vküper z bratami ino sestrami, živečimi zdaj ešče na drugom kraji - če gli že samo simbolične, ali ešče itak obstoječe - granice. Porabski Slovenci bodo med prvimi, skupno v drugij državaj živečimi narodnostnimi manjšinami, šteri do znali, kak se na vsej prostoraj leko premagajou nacionalni separatizem, brezi toga, ka bi žrtvovali svojo nacionalno identiteto, pa z etim svojim pozvanjem zdaj prvič istinsko leko dopunijo dostakrat spominjajouče pozvanje moust me narodü.

Suzana Guoth

OD SLOVENIJE...

Slovenija pozdravila podpis pristopne pogodbe

Slovenski državni vrh, ki se je v Atenah udeležil slovesnosti ob podpisu pristopne pogodbe Slovenije in še devetih prihodnjih članic z Evropsko unijo, je dogodek označil kot veliki dan za Slovenijo in Evropo, saj država tako sklepa večletni pristopni proces in uresničuje enega temeljnih zunanje-političnih ciljev, ki si jih je zadala ob osamosvojitvi. V imenu Slovenije je na slovesnosti ob podpisu pristopne pogodbe spregovoril predsednik države Janez Drnovšek, ki je dokument skupaj s premierom Antonom Ropom in zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom tudi podpisal.

Kučan se je preselil

Nekdanji predsednik Slovenije Milan Kučan je začel delovati v novih prostorih, ki so razdeljeni na delovni in sprejemni prostor nekdanjega predsednika republike, na prostor za sekretarko, svetovalko ter varnostnika. Ena od večjih nalog Kučane pisarne bo skrb za zapiske in druga gradiva, ki so se nabrala na njegovi politični poti, tako da jih bo možno predati arhivom in zgodovinarjem.

Natečaja za študijska dela na področju zamejske in izseljenke tematike

Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je objavil nagradni natečaj za diplomatska, magistrska in doktorska dela na teme Slovencev v zamejstvu in Slovenci v izseljenstvu. Na natečaj se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz Slovenije in tujine, ki so oziroma bodo svoja dela uspešno zagovarjali v obdobju od 1. novembra 2002 do 1. novembra 2003. Strokovna komisija na uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu bo dela sprejemala do vključno 17. novembra 2003, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca leta 2003.

Nega takšoga kvara, ka bi haska nej bilau

Pa je naupak tū tak. Nega takšoga haska, gde bi kvara nej bilau. Zakoj se špilam s tejm rečami? Že je več kak 12 lejt odišlo od tistoga mau, ka se je na Vogrskom spremeni režim. Skurok vse smo spremenili, dojmili. Najbole lūdi, funkcionare pa eške dosta strokovnjakov tū. Na tau bi leko pravli, ka smo z vodauv vred dejte tū na dvor vlajali. Iz toga je pa velki kvar tū grato, če nej drugi kvar, moralni kvar tistim, steri so tau mogli doživet. Dapa takšna je usoda. Tak se je godilo tau po naši vasnicaj tū pa bi žmetno bilau povedati, če je tau samo vse dobro činenje bilau ali vse samo lagvo. Koga je tičalo, je buma strašne cajte mogo doživet zatok, ka se je te, tam nej vidlo naprej, kakša usoda ga čaka. Z edno takšo ženskov sva si malo pripovedale pa ranč nej direktno od toga, liki od toga, ka ona na gnes dela, kak žive, kak cenūje svojo delo svojo službo.

Elizabeta Sömenek Nemet v Števanovci žive, tam se je narodila, mati ji je Vogrinska, oča je pa Slovenec. Lepau guči slovenski, starejši lidge jo tūj pa tam eške gnes gor poiščejo, naj jim pomagaj.

• *Pred spremembo režima si v Števanovca na občini delala, tvojo delo je bilau takšo, kak gnesden dela eden notaroš. Po spremembi so pa tak skončali, da de mesto tebe tau službo opravlo nakak drugi. Tebi so pa ponūdili kulturni dom voditi. Od tistega mau si v tauj službi. Kak si doživel tiste cajte, kak se počutiš na gnes?*

»Vsakš si leko misli, ka je nej leko bilau. Človek se je mogo za tiste službe volo šolarivati pa te od ednoga dneva do drugoga si zgūbo službo. Nišče naj ne misli, ka sam ge zdaj na koga čemer na, kakoli ka sam doživela strašno moralno krizo. S

tejm je sebi tazračunati tū nej leko bilau. Istina, ka sam prejk vzela kulturni daum pa knjižnico, depa s tejm vred sam bila v daumi čistilka pa vse, ka v ednoj zidini človek mora naprajti. Dapa ka je usoda name zmejrila, tau sam mogla »nositi«. Držinske brige, vsakda-nešnje probleme so mi nej dopustile, da bi v zrak gledala pa nika čakala. Mam edno čerko, ednoga sina pa 6 vnukov. Tau je velka odgovornost. Etak pa slūžim tadala pa če je potrejbno, pomagaj, gde morem. Starejši lūdje me sploj dostakrat gor poiščejo pa me prosijo kakše papire vöspunjavati, zatok ka ne razmejo dobro vogrski. Ge rada pomorem, etak sam pa, leko povejm, nigdar nej brez dela.«

• *Vodiš kulturni daum. Že tak 3-4 lejta je v Števanovci vse več kulturnoga življenja. Kak ti pri tom pomagaj?*

»Name tau najbole tak tiče, ka moram kreda biti, operati, v zima kūriri, vsigdar čistiti tak zvūna kak znautra, moram pripraviti pogoje skupinam, stere probe majo. V knjižnici pa na posaudbo davam knjige, mam vore, gda je knjižnica oprejeta. Rejsan je tak, te zadnja lejta se v Števanovci vse več godi. Edno prireditve za drugov mamo. Šolarge, odrasli različne skupine majo, stere redno delajo. Na dneva so nut vltalani, sto gda ma probe, etak pa ge tau morem vse na računi meti, je sprejeti s toplo, čisto dvoranov. Konkretno pa pomagam pri gledališkoj skupini, tam je mojo delo, ka igralcem besedilo šuktivam, če kaj poza-

bijo«

• *Ka vse se godi v kulturnom daumi, kakšne skupine mate?*

»Gda sam ge prejk vzela daum, te je že redno delala edna skupina, ljudske pevke so te že ojdle spejvat. Med nje sam stanila na eden cajt

sama tū. V knjižnici sam tū zavole dela mejla vsigdar. Na gnes je knjižnica več nej tak fejt gor poiskana zatok, ka iz Murske Sobote odi bibliobus in deca sploj rada ma vse tisto, ka njim tam ponūjejo.

Pred lejтами smo v Števanovci ustanovili Društvo za lepo ves. Več lejt je biu predsednik društva Laci Kovač. Društvo je vsako leto vse več programov organiziralo. Na gnes leko z merom povejmo, ka tau društvo vodi v vesi kulturno življenje. Vsakšo leto majo vse več prireditve, ohranjajo naše šege. Etak pa vse več lūdi pridobijo za tau lepo delo. Laci Kovač je grato na zadnji volitvaj župan, etak je vodenje društva odpovedo, zdaj društvo vodi Marijana Fodor. Tak cenim, ka je društvo v dobri rokaj. Zvūn toga v Števanovci na gnes delajo dvej mladinski skupini. Edna je skupina za moderne plese, druga je pa zdaj začnala delati na našo najvejšo radost. Tau je mladinska folklorna skupina, plešejo naše slovenske ple-

se. Vči je Marija Rituper, ki je mentorica ljudskim pevkam tū.

Že štro leto, ka dela v vesi slovenska gledališka skupina. Na vūzemski pondejka so meli premiero. Uspešni so, njini režiser je Laci Kovač. Navdušeni so, strašno radi igrajo, edna dobra kompanija je tau, stere »vezér« je Berta Dončec. Moram pa potrditi tau, da smo prišli do toga, ka se v Števanovci telko kulturni prireditve organizira, največ leko zavalimo Lacini Kovači.«

• *Kakoli ka si svojo strokovno delo zgibila, si se nej zapistila, nej si preberala, delala si, ka so nate vltalali. Tau ka delaš v kulturnom domi, je tvoj poklic zdaj. Ka eške zvūn toga delaš v vesi?*

»Na zadnji volitvaj sam prišla v lokalno samoupravo. Rada sam, da sam tau zadobila, tūj – kakoli ka je že dosta lejt preteklo od tistoga mau, ka sam delala na občini – leko ponūcam, na hasek vzemam svoje izkušnje. Rada bi na pomauč bila, nikak pa nej druge podmetavala. Zvūn toga sam članica vodstva Društva za lepo ves. Vodim v vesi rdeči križ, vsakšo leto organiziramo krvodajalno akcijo.

Nej bi istino gučala, če bi tak pravla, ka me je nej bantūvalo, gda sma zgibila svojo lepo, depa žmetno službo. Depa tau je že za menov. Človek se mora vkūp pobrati. Največkrat si sam moraš pomagati, nemoreš se na nikoga nej njati. Vse me veselī, ka se kaj godi v vesi pa če je mogoče sama tū vcuj pomagaj. Zadovolna sam pa vsakšomi, ki za ves dela, želim dosta uspehov po tejm toga tū.«

I. Barber

Spejvanje je njino pau življenje

... DO
MADŽARSKE

Tudi Madžarska
podpisala
priključitveni
sporazum

16. aprila sta v Atenah predstavnik Madžarske, premier Péter Medgyessy in zunanji minister László Kovács, skupaj s predstavniki ostalih devetih novih članic podpisala pridružitveni sporazum. Péter Medgyessy je v kratkem nagovoru poudaril: »Madžari ne prihajemo domov v Evropo praznih rok. Skozi dolga stoletja smo zbrali veliko vrednot, ki jih zdaj tudi uradno priporočamo za skupno evropsko dediščino.«

Obreda podpisa se je neposredno udeležila sedemčlanska delegacija, ob sedanjem predsedniku vlade in zunanjem ministru vsi trije prejšnji predsedniki vlade, Péter Boross, Gyula Horn in Viktor Orbán, ter tudi sedanji in prejšnji predsednik države, Ferenc Mádln in Árpád Göncz.

Poenostavljena
kontrola na mejnih
prehodih

Nekaj ur po podpisu priključitvenega sporazuma (17. aprila) je začel veljati novi režim na madžarskih mejnih prehodih za državljane članic Evropske unije oziroma državljane novih članic. Poenostavljena kontrola potnih dokumentov teh potnikov pomeni, da njihovih podatkov ne bo potrebno vnašati v računalniški register kot do zdaj. Prednosti hitreje kontrole bodo potniki najbolj čutili v poletni turistični sezoni. Hkrati bo Madžarska po predpisih Evropske unije za državljane Ukrajine, Srbije in Črne gore uvedla vizume. Madžarski državljani bodo lahko na Hrvaško tudi v prihodnje potovali z novimi osebnimi izkaznicami, za Slovenijo bodo veljale stare in nove izkaznice.

Prireditve

- Gledališka skupina v Števanovcih je 21. aprila predstavila novo komedijo Irene Barber z naslovom *Več pa nigdar nej*.
- Zveza Slovencev na Madžarskem prireja 25. aprila konferenco z naslovom *Zivljenje ob meji v pričakovanju vstopa v Evropsko unijo*, 27. aprila pa Forum o borovem gostuvarstvu. Obe prireditvi je finančno omogočil program Phare CBC 2000, Sklad za slovensko-madžarske male projekte.

Manjšinska komisija skupščine Železne županije vsako leto 15. marca podeli priznanje „Spominski plaket Avgusta Pavla“ tašnim lidam, steri so že dosta delali na kulturnom področju za svojo manjšino. Slovenska zveza je letos predlagala Slovenko, stera že prej trideset lejt spejvla pri več porabski skupinaj, pozna vsako porabsko pesem pa s srca rada spejvle.

Ana Sukič iz Slovenske vesi, rojena na Gorenjom Seniki, je poznana pevka od Porabja do Mosonmagyaróvara, Budimpešte, od Čepince do Ljubljane v Sloveniji. Pesmi, stera se je navčila v mlaščej lejtaj na Janezovom brejji na Gorenjom Seniki, navekoma nosi v sebi. Pevka Ana Sukič je kak knjiga „Pesmarica“. Kak leko en človek vsako nemilo porabsko pesem zna pa nikdar ne pozabi, tau oni sami vejo najbola.

„Ge sam v takšoj srečnoj pokrajini gorrasla, gde so ženske vsikdar spejvale, leko so mele kakšnokoli velko brigo. Če smo krave pasli ali po mezevaj delali ali po večeraj guščice lupali, perge čejsali, smo nagnauk spejvali. Nej mogauče bilau nej spejvati. Kak sam gorrasla, tak so rase z menov pesmi to. Tau človek že vejndrik v krvi ma, se tak narodi, ka rad spejva. Pa tisto, ka se v mlaščej lejtaj navčiš, ne moreš pozabiti. Moj oče je muzikant biu v pihalni godbi pa je doma to furt igro. Kak saularkinja sam se ge to včila igrati pa sam špilala v pihalni godbi, nut sam bila v folklori pa v pevskom zbori to. Gde sam vóostala iz saule, te sam pa spejvala z vózraščeni ženskami.“

Držina Ane Sukič se je na konci šestdeseti lejtaj prej skvatejrala v Slovensko ves, gde se je začnilo njeno nauvo življenje s spejvanjem porabski pesmi. Brž se je vózvedlo v vesi, ka ona trno dober glas ma pa dosta-dosta pesmi zna

spejvati. Etak jo je zaprosila spejvat Irena Pavlič, sledkar pa Laci Antal. 1971. leta jo je z Ano Čerpnjakovo že slovenski radio gorvzeo. Prvi „velki“ nastop so meli 1974. leta gda ji je že štiri šlau spejvat na Narodnostni den v Števanovce. Mele so spremljavo na kitari. Tak dobro se njim pršikalo spejvanje, ka so več nej meli mira. Večkrat so bili gorvzeti za slovensko televizijo, radio. Dapa za tadala spej-

Ana Sukič s Pavlovo plaketo

vanje sta samo Ana Sukič pa Ana Čerpnjak mele volo. Znajšle sta se pa tak, ka sta vcuj sprajle Rejzo Šulič pa Marijo Gerenčer. No, po tejm je pa k tej ženam staupo vcuj mladi harmonikar Laci Korpič 1975. leta, steri se je po brigo za štiri dobre muzikante. S tejm se je ustanoviu ansambel Lacija Korpiča z ženskimi kvartetom. Prvi velki nastop so meli na srečanji „Rö-pülj páva“ na Gorenjom Seniki, steroga do gnesden držijo v spomini, kak eden največji pa najlepši den. Anuš néni od tistoga mau spejvlajo v Lacinovi skupini, v steri se je že dosta pevki, muzikantov vómenilo. Ana Sukič od za-

četka mau vódržijo z Lacinom vred, če gli so že brodili tak njasti, dapa čütijo velko poštenje pa smilenje do Lacija. Zatau so pa ne tejm, ka se brigajo, naj skupina furt ma dobre pevke.

Pri varaški ljudski pevka so od 1993. leta tu oni en najbola pomemben steber. Od tistoga časa z njimi tu vórnio odijo na probe, na nastope. S tejm ženami se posebno dobro čütijo, so preveč radi med njimi. Vejndar prej za togo volo, ka so vse tak v gnakio starosti pa se ena ne drži za več. Če trbej, eno drugo potrauštajo pa so pa vse tadale karažne, dobre vole. One si prej vse gnako brodijo, gnako znajo dobre teme najti zase pa tak furt z dobrim čütnjom leko dejo domau, ka se nikdar niške ne svajüvle. Zatok trdijo, ka je pri skupinaj najbola važno tau, ka enga drugoga nej doj gledati, če je stoj malo čednejši, te tu nej. Porazmeti trbej enga drugoga. Pa vódržati Nej broditi na tau, ka nemam cajta titi na vajo.

Par lejt je Kulturni center v Monoštri tu ustanoviu skupino ljudski pevki, stera pa spejvlajo vogrske pesmi. Vekši tau tej ženski so naše varaške pevke, med njimi Ana Sukič. Tak oni spejvlajo pri tri skupinaj. Na tri tale odijo na probe, ne šte se, kakšnokoli delo

majo doma ali kašnokoli vremen je, oni mujs morajo titi, ka ji dušna vest ne nja pri meri.

Pa so Anuš néni dójn nej vcuj navčeni, ka bi nagausta prej djamavali priznanje za svojo delo. Vej so pa ranč nej steli vórdjati, gda so njim tau letos na znanje dali iz Sombotela. Nej dosta falilo, ka bi nejšli na svetek, gde so njim med drugimi prejkдали priznanje, so ji lepau pozdravili, cenili njino delo. Ranč oni, steri se že te lagvo čütijo, če Baug ne daj mujs morajo vónjasti eno proba. No, dapa njivi mlajši so se s svojimi držinami na paté postavili pa nej bilau nazaj. Sin je svojo mater lepau nut posado v avto pa go pelo na svetek. Zdj pa rad pri-povejde svojim padašom, kak lepau so priznali delo njegve matere. Dostakrat se ma je smilila mati, gda je z njive domau letejla trójna pa namesto počivanje, hajt na biciklin, na proba. Zdj go že prej porazmej, ka nej tau mujs, ka je nej spejvanje pau življenje.

Mi se na Slovenskoj zvezi ranč tak veselimo pa iskreno čestitamo, vúpamo, ka moške dugo leko poslojšali in-dašnje seničke pesmi od nji. Želimo njim velko veseldja v svoji držini, v skupinaj, pa k tomi trnok dobro zdravdje.

Klara Fodor

Monoštrske ljudske pevke so 7. aprila sodelovale v oddaji »Kak je in da fajn bilau« Radia Murski val, ki jo je vodil Milan Zrinski. V podobni oddaji so 24. marca sodelovale števanovske ljudske pevke.

Aktiven djilejš predsedstva Slovenske zveze

Predsedstvo (elnökség) Slovenske zveze je 26. marca ušla melo letos oprvim svoj djilejš. Istina, ka smo se na prejšnjom djilejši, steri je bi jo prvi z nauvim predsedstvom, zgončali, ka po dva mejseca pridemo vküper, dapa pauleg borovoga gostüvanje smo v februari na Zvezi nej meli zavole časa pripraviti potrebne dokumentacije na djilejš. Na prejšnjom djilejši smo ustanovili komisijo (bizottság) za pripravo pravilnika (Szervezeti és Működési Szabályzat), s tašnimi lidami, steri so meli ali majo tašne slöjžbe, delo, ka so se s tašnim že spravali, dobro poznajo zakone (törvény), oni so: Erika Glanz, Laci Kováč, Atila Bartakovič, Elizabeta Soš, Anuška Penzeš, Marijana Sukič pa Klara Fodor. Delavci Slovenske zveze smo za komisijo vküper postavili pravilnik, v sterom smo dola spisali podraubnoma, kašne naloge, delo, obveznosti, pravice predlagamo za predsedstvo, nadzorno komisijo (ellenőrzési bizottság) pa po funkcijaj za vse delavce zveze. Pravilnik je biu vöposlan članom komisije v vogrskoje rejči, naj ga vsakši zagvüšno leko razmej. Z njimi smo meli posaba djilejš, gda je vsakši redno tapravo svoje mišljenje, s sterimi se je popravo pravilnik. Po tejm smo tau gradivo pred djilejšom predsedstva vöposlali vsem članom predsedstva, naj se vsakši že doma leko pripravi na djilejš. No, tau, ka je predsedstvo nej melo dosta vse kaj vcuj dati, je pokazalo, ka je pravilnik redno biu pripravljen. Zatau, naj zagvüšno nika ne bau prauti zakoni, je najbola pazko mejla predsednica nadzorne komisije Elizabeta Soš. Zdaj, gda je že končan pravilnik (SZMSZ), se je Marijana Sukič vzela za-

tau, ka ga dola obrne, prevede v knjižni slovenski gezik.

Predsedstvo je naprej dobilo poročilo (beszámoló) o tejm tü, kak sta gazdüvala lanjsko leto Porabje d.o.o. pa Slovenska zveza, s tejm vred proračun tü, kak planirata gazdüvati v leti 2003. Pred djilejšom predsedstva si je vküper vsedla nadzorna komisija (Elizabeta Soš, Andreja Labritz, Laci Nemet) z glavnima knjigovodjama, Brigito Korpič pa Štefanom Küplenom, gda so si podraubnoma vse vögončali, razčistili svoja pitanja. Komisija nej bila z vsem zadovoljna v poročili Porabje d.o.o.-ja, dosta opomb pa pitanj je postavila. Člani predsedstva so tü aktivni bili na djilejši, več pitanj so postavili za Porabje d.o.o. Najbola je šlau zatau, kak stodji s pejnazi d.o.o., kelko duga ma eške, kak bi se dalo vse prvim dola plačati, kak bi leko mejla restavracija vekši promet, kak bi se dalo bola vöponöjcati restavracijo, hotel, gde bi se dalo bola šparati, ptd. Na podlagi mnenja nadzorne komisije je predsedstvo sprejelo poročilo d.o.o.-ja za leto 2002, poslovni načrt (üzleti terv) za leto 2003 je pa prosilo, naj se znanuvič vküper postavi na naslednji djilejš.

Iz finančnega poročila Zveze leta 2002, steroga je vküper postavila knjigovodja Brigita Korpič, smo leko zvedli, ka je Zveza lanjsko leto dobila 69,4 milijon forintov iz Slovenije. S toga smo z natečaji (pályázatok) dobili od Ministrstva za kulturo 839 gezero, od Sklada za ljubiteljske kulturne dejavnosti 2,2 milijona, največši tau, 66,4 milijonov pa od Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Urad je s toga za delovanje, delo dau 24,5 milijonov Slo-

voj zvezi, 28 milijonov Porabje d.o.o.-ji za nazaj plačüvat dug, skur 11 milijonov Uredništvu časopisa Porabje, 2,1 milijonov za Radio Monošter, 859 gezero Slovenskomi društvu v Budimpešti. Zvöjn toga je Zveza z natečaji vküper sprajla na Vogrskom 8 milijonov, Uredništvu časopisa Porabje pa 14,7 milijonov. Predsedstvo je ranč tak pismeno informirano bilau o tejm tü, na koj vse pa kelko sta pocerila pejnaze Zveza pa Uredništvu novin Porabje. Kelko pejnaz je šlau za plače, za različne honorare, porcije, za pripravljanje novin, knjig, za vödavanje kaset, za kulturne skupine, za telefone, avtona, glasbeno šaulo, za vrtce, društva, za delovanje Zveze, ptd. Več nas brodi tak, ka dosta košta zvezin avto pa telefon. Sekretarka Zveze je predlagala, ka gda de Zveza tak stala s pejnazi, bi trno trbelo en menši avto küpiti, ka trno dosta potrebne poti mamo doma v Porabji tü pa je Zvezin avto malokrat slobaudan. Avto Uredništva časopisa Porabje, steri rejsan ne ponöjca dosta pejnaz za goradržat, je dola zaslöjžo svoja lejta, zatau se je urednica brigala, naj ga letos leko vö menijo na nauvoga. Med drugimi je pitanje postalo tau tü, če je vrejno telko pejnaz pocerati za vrtce pa glasbeno šaulo s tejm, ka iz Murske Sobote odijo po dva kednaj vzgojiteljice v porabske vrtce pa kedensko školnik glasbe na seničko šaulo. Več nas je potrdilo, najbola delavci Zveze, ka buma mujs! Priznamo, ka mlajši rejsan neškejo gučati slovenski. Dapa v tejm smo tü gvüšni, ka se z mlajši te vzgojiteljice samo v slovenskoje rejči spravljajo te čas. Tau tü istina, ka mlajši na djesen, gda v šaulo dejo, že dosta pozabijo. Dapa ne po-

zabimo, tau znanje, te reči, ka so se par lejt navčili v vrtcaj, v šauli že samo aktivizirati, ponavlati, utrditi trbej pa nej na nauvo včiti vse. Gvüšni smo, ka je tau velka pomauč, dapa najbola tak, če se zvöjn toga tü gonči z njimi tak vrtci kak doma. Glasbeni šauli v Murski Soboti smo gnauk že nazaj prajli školnika za seničko glasbeno šaulo, de smo pa brž gora prišli na Zvezi, ka se tau ne sme naprajti pa smo ga nazaj prosili. Školnik iz Slovenije v slovenskoje rejči vči mlajše, dočas je z njimi, mlajšom samo slovenska rejč de na vüje. Na Zvezi smo ške na tejm, ka mo eške več prilik iskali pa pomagali s pejnazi, gde do leko Slovenci iz Slovenije kaj včili mlajše. Dobro pel-damo mam že zatau prejk dvajsti lejt na seničkoj šauli pri lutkarji Mikija Roša, ranč tak že v števanovskoj šauli, stera nas je letos v februari prosila sprajti leranco iz Slovenije za mlašečo folklorno skupino pa finančno pomauč za delo skupine. Od marcüša števanovske mlajše vči gospa Marija Rituper iz Murske Sobote, stera se je na prvo rejč z veseldjom podala za tau. Zvöjn plesa ji vči slovenske pesmi pa dosta vse drüge slovenske reči, ka se dosta pögučavla z njimi. V plani mamo tau tü, ka mo go sledkar prosili nauve plese navčiti senički mlašeči folklori tü. Njeno delo pomaga domanja leranca, mentorca Aniko Szalay. Predsedstvo se je na konci djilejša odlaučilo o tejm, kelko pejnaz da tistim društvam, stero so se obrnau le na Zvezo za finančno pomauč. Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel v Sombotelu, stero za letoš planira 23 programov, je za svojo letno delo dobilo 400.000 forintov. Športno društvo v Slovenskoj vesi je dobilo

150.000 forintov za nauve trenirke, najbola zatok, ka na te športnike furt leko računamo, če nöjcamo fizično pomauč pri prireditvaj Zveze. Civilni zaščiti v Monoštru 20.000 forintov, ka so nan oni tü na pomauč dostakra, Šahovsko društvo v Sombotelu pa zatok dobilo 20.000 forintov, ka do meli prvenstvo (bajnokság) v šahi z mladimi iz Slovenije pa tau že nej oprvim. Od Sklada Lenaršič v Nyögéri pa nöjcamo bola konkretne podatke pa se te za nji na naslednjom djilejši tü leko odlaučimo. Za članico kuratorija pri Ministrstvu za mladino in šport za Evo Terplan Šipoš pa tak vidimo, ka je bola pravično, če namesto mejsečnoga honorara, steroga je davala Zveza dve leti (drügi tau pa Državna slovenska samouprava), se ovak rejši honorar za delo. Tiste organizacije, društva, stero dobijo na natečaji Ministrstva za šport pejnaze, naj poskrbijo za njeni honorar.

Glavni urednik Radia Monošter je na znanje dau predsedstvi, ka je Hells Kft. poslo predračun (árajánlat), za steroga se vej, ka de tri milijone koštala nauva tehnička zatau, ka de se radio leko čöjo vseposedik v Porabji, od Porabja do Sombotela pa na Goričkom v Sloveniji. Slovenska zveza se je vzela zatau, ka de pri tejm finančno pomagala vküper z Državno slovensko samoupravo.

S toga članka se tü leko vidi, ka je predsedstvo melo redno delo pa tau od štrte do pau ausme vöre. Ob tej priliki se vsem članom eške gnauk lepau za(h)valimo za aktivno, potpežljivo delo pa z enim obečamo, ka mo te djilejš držali po dva mejseca pa furt samo večer do šeste vöre.

Klara Fodor
sekretarka

Domanje dobraute

Od 4. do 7. aprila 2003 so v minoritskem samostanu na Ptuju vopostavili dobrote

ska zbornica Slovenije, Kmetijsko-gozdarski zavod Ptuj in Mestna občina Ptuj.

slovenskih kmetij. Tau je bila 14. razstava in je Porabje to dobilo vabilo. Leko smo pokazali naše stare jedi, stere so naši predniki, najbole babice pekle in kujale pa eske do gnes pečemo pa kujamo po naši domačijaj.

Državno razstavo so organizirali Kmetijsko-gozdar-

V petek, 4. aprila ob 10. vori so odprli razstavo. Na dvo-rišči minoritskega samo-stana je navzoče pozdravo »pozvačin« iz Beltinec, poz-vau je od podplata menše in od kolena vekše, naj bi si poglednili to razstavo. Vkužbrane je pozdravo žu-pan mestne občine Ptuj Stefan Čelan, slavnostni

nagovor je emo predse-dnik državnega zbora Borut Pahor, steri je pravo, da vüpa, da še dugo ostanejo takše organizacije pa kmetije, ki pri-pravijo takše razstave. V kul-turnom progra-mi so gorstaupili tamburaši iz Cankove pa mla-šeča folklorna skupina iz Bel-tinec. Po konci programa smo si poglednili boga-to razstavo. Toli-ko sort krüja, žganja, vin je bilo, ka so se nam cedile sline. Leto-šnja razstava je bila v znamenji prekmurski do-brot, stere so skurok takšne, kak so ji pekle naše stare matere. Dapa prekmurska

gibanica je enkratna, te pri nas ne poznamo. Naše Porabje se je presta-

Vera Gašpar pa Cilika Lazar na otvoritvi razstave

vilo z domanji krüjom, s sadnim krüjom, carigari, figi-cami, z goškickovimi pogaci,

s skalgem, dinskim štercom, ocverkovimi pogaci pa z ajdovo torto.

Želela bi, da bi naša deca te naše šege, navade, stare jedi nej pozabila, naj bi se to navčila, kak se tau sküja pa peče. Mislim, da so stare jedi bole zdrave, ka so iz nara-vnih snovi, istina ka je že narava to več nej takša kak je prle bila, zato smo pa sami odgovorni. S predsednikom Jožinom Hirnökom smo se pogučavali o tom, da bi takšo razstavo mogli pri nas v Porabji to narediti. Mamo dosti takši lüdi, ki znajo stare jedi sküjati ali speči. Zavalimo se Mestni občini Ptuj, ka smo leko na 14. državni razstavi sodelovali. Veseli smo, ka smo spekle naše porabske dobrote. Tau smo bili Cilika Lazar z Dolenjoga Senika, Aranka Schwarcz iz Varaša, Tibor Časar iz Andovec pa podpisana pod članek.

Vera Gašpar

Ponosni smo na Vas

„Se pomlad prebuja, Prve cvele nam ponuja, Če bo „Sveti Jožef“ lep in jasen,

Letnik letos bo prekrasen.“

Turistično pa kulturno društvo v Cankovi sta letos s tau lepo pesmijo zvala vse lüdi na 6. „Jožefove dneve“ v Cankovo. Na Slovenskoj zvezi smo z velkim veseljdjom vzeli pozvanje predsednice

Turističnoga društva Hilde Vogrinčič, stera se fejs briga zatau, naj vse več programov, srečanj mamo vkučer. Zvojn gorenjise-nički ljudski pev-cev - od njivoga gostovanja je že pisala mentorica Vera Gašpar - so bili pozvani tašni porabski Slovenci, steri kaj indašnjoga vejo napraviti brezi moderni mašinov, s svojimi flajsnimi rokami.

leko pokažejo drugi lidam ali mladini. Njim se ne šte, če ji kaj boli, če so njim lejta malo odletela, ali je ranč žetvo ali velki mrz ali okapati trbej, oni si vzamejo čas, naredijo tista dela, ka znajo pa dejo z

nami po svejti za cejle dneve tü, če je potrebno. Dobro vejo, ka tisto, ka oni vejo reddi, je ena najveksa vrednost porabski Slovincov. Prejk njivoga dela leko spo-znajo vseposedik naše stare meštrije, stere vseposedik trno cenijo.

16. marcüša je domanjo lü-stvo v Cankovi tü redno kaulek vzelo naše lüdi, steri so med svojim delom kumar zandoleli odgovardjati na njiva spitavanja. Ka vse so meli naši lidge za pokazati? Z Gorenjoga Senika Micka La-zar s kukarčnoga lupinja

spletene navadne cejkare pa posebniva cejkara z lesenimi prejlönči za „pune“ glaže, Micka Ropoš od mali do velki cejkarov, za noge brisat pred-pažnik, Ferenc Bajzek razli-čne drvenke iz slame, Lujzek Hanžek vrbove košare, Ceci-lia Lazar pa Vera Gašpar lejpe

joga stauca ranč ne staupi prejk praga. No, nazaj smo že naleki bili, lidge so zvekšoma vse dola poküpili, najbola cej-kare, drvenke, košare, rauže. Stolec bise tü leko audo, dapa samo z gazdov vred, tau pa nej!

Na konci programa so nas gostitelji pozvali za bejli sto, gde smo vsefale domanje dobraute leko koštavali, se dosta pogučavali pa ške spejvali s starimi „padaši“, s tamburaši, steri so gli na tisti svetek do-bili priznanje za svojo dolgoletno, aktivno delo. Zatau ji je podarila s kurinami pa s to-plimi rečami Ana Unti iz Porabja.

Ob tej priliki se ške gnauk iz srca za(h)valimo vsejm tejm našim lidam za trüd, za veseli, karažen den. Ka smo nepoza-bleni lejpi den leko preživeli, ka so nas tak lepau sprejeli, gor prijali, se pa iskreno za(h)valimo vsi, steri smo bili v Cankovi, vsejm voditelom Turističnoga pa Kulturnoga društva pa župani, podžupani občine Cankova.

Klara Fodor

Tretja na državnem tekmovanju

Kristina Bokan iz Števanovca se zdaj tretje leto vci na poklicnoj šauli za kuharico. Na prakso ojdji v restavracijo Lipa. Kuharji so go dostakrat hvalili, kak dobro vej kujati, dapa tak mislim, na tau so ešče oni nej brodili, ka tretja grata na državnem tekmovanju, ka so organizirali za dijake poklicni šaul.

• **Kristina, za ka si se ti za kujarico včila?**

»Zato, ka rada kujam. Že v osnovni šauli, gda sam ešče samo v peti razred ojdla, me je že spojlo zanimalo. Vsakšji program sam poglednila v televiziji, gde so kujali. Pa tak sam se te v osmom razredi za kujarico glasila.«

• **Gda si kujala najprvin sama?**

Kristina s šefom künje restavracije Lipa, Ernőm Molnárjem

»Vejdndrik v osmi razred sam ojdla, gda sam najprvin sama kujala, dapa ka, tau več nej vej.«

• **Kak si ti prišla na državno tekmovanje?**

»Dve regionalni tekmovanji sta bili pred državnim. Prvo je

v šauli bilau, odkec so trije kujarji šli tadala. Drugo tekmovanje je v Budimpešti bilau, gde nas je devetdeset bilau, petnajset nas je šlau tadala na državno.«

• **Ka vam je trbelo kujati na državnem tekmovanju?**

»Juho, kak go v Nyirséga kujajo pa svinjske medaljone na madžarski način s šurkimi rezanci. Na slejdnje pa hladni narezek, k tauma smo dobili dva zavca, stera je nam trbelo ešče ranc-zrezati to.«

• **Kak so vedli, sto je sküjo najbauko? Kuštavali so?**

»Cejlji cajt so kaulak ojdli pa so gledali sto ka dela. Točke so davali pa iz tauga te vöprišlo, sto je grato prvi, dapa koštavali so to.«

• **Ti si tretja gratala, kelko točke si mejla?**

»Dja sam 120 točk mejla, prva pa 126, tak ka mala razlika bila nad nami.«

• **Kak tadala?**

»Zdaj mi več nej trbej nej v šaulo ojtji, nej na prakso, zdaj si malo počinem. Sledkar bi se radada tadala včila, dapa zdaj najprvin delati ščem.«

K.H.

Kejpi, lutke

Če te do 10. majuša kaj po Varašji ojdli, naj se vam ne vnažu staupiti do Slovenskoga kulturnoga pa informativnoga centra, gde vas čaka zanimiva razstava. Po pravici povedano,

pa scenarijev, s šterimi pa med šterimi so mlajši špilali. Tau razstavo smo prejšnji petek preselili v Monošter pa smo jo dopunili s kejpi, fotografijami Karčina Holec. Med lutkami

»Ešče otrok sam bijo, gda sam prvi fotoapararat daubo, rusički mašin Smena. S tej mašinom sam začno kejpe rediti, dapa tak kak mlajši, vse sam posliko, ka sam zagledno. Redno sam te začno kejpe rediti, gda sam prišo k novinam Porabje delat. Tauma je zdaj že več kak deset lejti. Moram prajti, ka mi je nej leko bilau. Za ene novine človek dostakrat takšo mora slikati, ka bi sam od sebe nigdar nem dola-djemau. Če v Porabje pride kakšen minister, predsednik države ali drugi prejdjen, kejpe trbej narediti, če človeka rejsan dvajsti drugi fotografov sinjava. Za časopis tau to trbej, nej samo tisto, ka dja rad slikam. Najbole rad takše kejpe delam, kak ste je en čas leko vidli na zadnjaji strani novin »Porabje iz objektiv«. Leko bi pravo Porabje iz mojega objektiv. Vöpostavljeni kejpi pokažejo, kakšen je moj objektiv, kak vidim dja Porabje. Ali kak bi ga rad vido?« je pravo na otvoritvi razstave Karrel Holec, avtor fotografij. Na otvoritev je prišo generalni konzul dr.Zlatko Muršec to.

M.S.

sta tau dve razstavi, dapa dobro se dopolnjujeta.

V naši prejšnji novinaj smo že pisali, ka mlaseča lutkovna skupina na Gorenjom Seniki letos ma 20. obletnico. Za te svetek je njini mentor Miki Roš v seničkom kulturnom daumi pripravo menško razstavo, gde je notripokazo en tau lutk

najdemo naše stare »znance« z odra, kovača Matijo, policaja Graja, ujeto Pesmico, Janka in Metko, krokodila... Vsakša lutka nas spomina na kakšno igro, stero so senički mlajši v dvajseti lejtaj zašpilali.

S kejпов na stejni nas to gledajo znanci, lidge z naši vasic, drejve, rauže, krajina...

Pismo iz Sobote

Velki varaš

Gestejo na tom našom svejti takši lidge to, ka škejo vekši vövideti, kak pa so za istino. Ne gučim od toga, ka ške stoj vekši vövideti tak na okou, tak, ka bi biu pou metra vekši. Nej, spojlo si ne brodim pa ne gučim od toga. Geste pri nisterni lidaj nika drugo, ka bi je naredilo za velke lidi. Edni se škejo narediti za velke tak, ka njim je trno fontoško, če so pajdaši ali pa spoznanci s kakšimi bole prejdjnimi lidami ali pa s takšnimi poznanimi, ka je leko vidimo na teveni ali pa na filmi. Takši lidge vejo od tej bole velki lidaj povedati več vsega, kak pa je spojlo istina. Tak si te brodijo, ka so uni sami ranč tak velki, če nej eške bole velki. Tak leko čujemo takšo:

-Od njega ge vejmo dosta vsefele povedati, vejsva pa kak rit pa srakica. Rejsan je tou, ka ga vsikiš od vas leko vidi vsikiš nemili den po teveni pa na kakšom filmi, našom ali pa takšom iz Merke, dapa če povem po istini, je un ranč nej takšen kak ga vidite. Un je bole takši človek, ka ma trno straj v čuntaj in je nüco trno dosta cajt, ka je iz sebe naredo tou, ka je gnesden iz njega. Dapa brezi mene bi ranč nej biu takšen kak ga vidite...

In po takšnom guči se té človek zača zdigavati prejk vse tisti, steri so ga poslušali in tak raste, raste pa se zdigavle ta gor do neba. Trno velki človek grata za tisti cajt svojoga guča, dapa po tistom se v sebe potegne pa je tadale čistak normalen človek. Samo nej v svoji očaj, v svoji očaj je eške tadale velki kak Srebrni brejg.

Takši Srebrni bregov je nej glyj dosta, dapa najdejo se. Več je tisti, ka je za velke naredi velki varaš. Dapa ne gučim od tisti lidi, ka so rejsan iz velkoga varaša. Rejsan, ka se najdejo takši gizdavi varaški lidge, ka nas iz vesi ali iz mali varašov doj gledajo. Takši nigdar ne sfali. Gestejo pa takši, ka so iz mal varašov pa iz kakše vesi, steri bi radi bili iz velkoga varaši in bis tem gratali bole velki. Tak sam se zgüčavo z ednim človekom, steri se je za trno velkoga držo.

-Vejš, pri nas v Lublani je vse ovak kak pa pri vas. V Lublani mam vse ka ti srce želej. Ja, kak pa bi nej meli, če je pa tou prejdjen varaš v Sloveniji. Slüžimo tak, kak niške drugi, ka ti od drugoga ranč ne gučim. - je tej poznani človek biu že tak nafudnjeni kak dva Srebrniva brega vküper.

-Ti živeš ranč nut v centri Lublane? - me je dun migalo.

-Na, tou pa moraš vedeti, ka je Lublana velki varaš, pa ka ne moremo vsi biti ranč iz centra. Ge z držino živem tak malo vö iz centra, - je začo nekaj čüdno mleti in bilou ga je eške samo za eden Srebrni brejg.

-Aja, - sam se nej škeu dola staviti. - V sterom falati Lublane pa se potomitakom držiš?

-Na, tou to moraš vedeti, ka je naš prejdjen varaš rejsan trno velki pa ka se vsi tisti, ka smo malo vö iz toga našoga varaša, držimo za varaške lidi, - je več nej biu nikšen brejg, liki samo eške eden takši mali krtnjek.

-Zdaj mi pa dun povej, od kec si doma? - mi je že vse više prišlo.

-Na, vej sam pa nej glyj iz Lublane. Eno peldeset kilometrov vö iz Lublane geste edna ves, ka se zove Dolenja Ves. Tam sam doma gé, - ga je ranč nej bilou več nej za eden krtnjek.

Dapa eške prva, kak sam odišo vö iz krčme, mi je že prišlo na vüje, kak je začo guč z ednim drugim človekom:

-Vejš, pri nas v Lublani je vse ovak kak pa eti pri vas. Lublana je trno velki varaš, vejsje pa tou naš prejdjen slovenski varaš, nej, in tak mam ge v tom varaši...

Püsto sam ga naj se ma tadale za velkoga človeka iz velkoga varaša.

Miki

Iz lade moje stare mame

OTROŠKI

Duga lejta je najviše na brgej Male vesi stau ram od moje stare mame. Že se je skur vküper začo sinjavati. Pri srcej me je stisnilo in pravo sam si, ka tou ne smem dopisiti. Zavolo nje pa zavolo sebe tō nej. Tak sam se kcujk deli vzeu in si obečo, ka ga vred vzemem, tē njeni ram. V tom deli sam gori na podi najšo njeno lado, ranč takšo, v steroj so inda svejta lidge nut skladali vse fele stvari. Moja stara mama je bila ranč takša in v ladi sam najšo...

Pismo mladoga soldaka

V ladi moje stare mame sam najšo eden menši kúp písem, zvezani s špagaotom. Prvo pismo, ka sam ga vzeu z razvezanoga kúpa je bilou pismo ednoga mladoga soldaka. Dokeč sam ga nej taprešto, sam nej vedo, ka je tou svojoj lúboj Ančiki píso moj dejdek, tistoga ipa mla-di soldak Francek. Na, Ančika pa je bila moja stara mama. Tak je pisalo nut v písmi.

*„Lúba moja Ančika!
Moram ti že brž na začetki toga mojjoga pisanja vō-ovaditi, ka mi trno fališ in ka si nika bole ne želej, ka bi te leko k sebi stisno pa stoupo kouli po domanjoj vesi. Moram ti tou tō pove-dati, ka se mi pri soldakaj ne vidi najbole. Sama vejš, ka sam pükše nigdar nej emo najraj, zdaj pa jo mo-ram nositi vsikši den bar deset vōr pa z njou strejlati nut v nikše krouge pa na neške vküper zvezane ronje, ka tak vōvidijo kak človek. Lejlati moramo es pa ta, pa se zaganjati, kak če bi rejsan bojna bila. Na-ši prejdnji nam komande-rajo, ka vse moramo de-lati, kak če bi se mlajši špi-lali med seuv. Zato si bro-dim, ka naj se bole etak špilajo, nej pa za istino v kakšnoj bojni. Dapa meni se ne vidi nej etak pa nej ovak. Tou je pa eške dun nej vse. Ti, moja lúba An-čika, trno dobro vejš, kak sam biu rad lepou vōzravna-ni, gda sam priliko emo, pa sva šla*

na veselico ali pa k meši. Eti pri soldakajso vse takšo name gor obesili, ka vōvi-dim kak kakšo strašilo srej-di njive. Šapka je tak velka, ka se mi je sela na vūje, lače so tak vküp zašite, ka je nikak ne morem staviti, ka mi ne bi dole letele, samo če je držim z rokami, je v redi. Tej moj soldački rejklin pa mi na ednom kraji sega skur do kolena, na drugom kraji pa mi je nej ranč do pojasa. Bole, ka ti od drugoga ranč več nika ne ovadim, ka se boš preveč sekerala zavolo mene. Zato te dun moram zmiriti pa ti obečati, ka mo skrb emo, ka de vse v redi, pa ka pridem domou naj-prva, kak mo mogo.

Trno lepou te prosim, ka se zavalíš tvojoj mami za cej-lo gestí, ka sam ga emo na cug, gda sam odišo služít tou mojo soldačijo. Krij sam si rezo tak po mali falačakaj, ka mi je duže trpo, pa ka sam ga leko duže prdišo. Tak so mi prvi dnevi soldačije spadnili malo menje žmetno. Špek sam z novimi pajdaši brž pojo pa klobase tō, dapa s krújom je bilou, kak pra-vim, vcejlak nači. Že sam si najšo ednoga dobroga paj-daša, s sterim mo že eden den leko šou v varaš in tam mo se dau fotografirati. Tak ti brž, kak mo mogo, pošlem soldački kejpa, ka boš po tistom leko vidla, kak tvoj soldak Francek vōvidi.

Te na lica pa eške kama ina küšne tvoj soldak Francek

P.S.: Mujs mi piši, ovak preminem!”

Tak je v svojom prvom písmi iz soldačije píso moj dejdek svojoj Ančiki, mojoj staroj mami. Mene pa je od vsega najbole migalo tou, kak je moj dejdek vōvido kak soldak. Šnofo sam tada-le po drugi dejdekovi pís-maj iz soldačije, pa sam njegvoga soldačkoga kejpa nej nin najšo. Kopo sam ta-dale po ladi moje stare ma-me pa sam namesto dejdeka soldaka najšo eške eden kúp vküper zavezani písem. Že po adrejsi se je vidlo, ka ji je pisala ženska rouka in v adrejsi je bilou menje Fran-cek. Gda sam eške malo gle-do sam brž gorprišo, ka so tou písma, ka ji je Ančika pi-sala svojimi soldaki France-ki. Tou znamenüvle tou, ka je moj dejdek tō špáro pís-ma od svoje Ančike, moje stare mame. Naraji sam od-vezo špagaot in iz vreja vzeu prvo pismo. Držo sam ga v rokaj in si brodo, če smejm tadale šteti písma med dve-ma človekoma. Migalo me je, rejsan me je migalo, dapa na konci sam si pravo, neje pošteno. Tou sta mela Anči-ka pa Francek sama med seuv. Tou je od njiva pripo-vejst. In sam iz oba kúpa na-pravo eden kúp písem, ga vküper zvezo in dau nazaj nut v lado. Po tistom sam kopo tadale po ladi pa isko kejpa od moja dejdeka sol-daka. Rejsan sam škeu vide-ti, če bi leko postrašüvo ftiče na pouljaj in v goricaj med grouzdjom.

Miki Roš

Poskusili smo

KOTIČEK

Za 1. april je naša dijaška samouprava organizirala »obrnjeni dan« na šoli. Po naši želji je bil pouk skrajšan. Urnik smo si sami sestavili. Učitelji in učiteljice pa smo bili mi, učenci 8. razreda. Novi dijaški ravnatelj šole nas je seznanil z novimi hišnim redom, ki nam je bil zelo všeč, učitelj na primer ne sme dati učencem domače naloge. Kmalu se je začel pouk. Biti učitelj oziroma učiteljica ni lahka naloga, to smo lahko poskusili. Zdaj smo videli, kaj čutijo naši učitelji, ko nismo pozornimi, ko se ne pripravimo na šolsko uro, ko nimamo domače naloge, ko ne pazimo pri pouku. Od »novih učencev« smo vse to dobili nazaj. Kaj naj storim, ko me otroci ne ubogajo? Ali je ta odgovor pravičen? Ali je to točno tako? ... In bi še lahko naštevati svoje dvome. Ne zavidamo svojim staršem, učiteljem. Morda se bomo tudi sami v prihodnje obnašali malo drugače.

Po kosilu pa je bilo bolj veselo. Dobili smo se na igrišču. Bilo je lepo vreme. Preskusili smo razna športna sredstva, videoigrice, prenosni računalnik. Vse to so imeli na avtobusu »Logo-mobil«. Dan se je končal z nogometno tekmo med učitelji in učenci. Zmagali so učitelji, najbrž je tudi zaradi tega naslednji dan že vse potekalo po starem. Ampak 1. aprila smo bili skupaj, bili smo veseli, skupaj smo se učili in igrali. Še več takih dnevoiv si želimo!

V imenu 8. razreda
Kitti Virovec

Kako sem preživel konec tedna?

Na koncu tedna dolgo spim, veliko počivam. V soboto dopoldan se učim, popoldan počivam, gledam televizijo. Pomagam očetu voziti drva, grabljati dvorišče. Potem kolesarim.

V nedeljo dopoldan se učim, popoldan gledam formulo 1. Moj najljubši tekmovalac je Schumacher. Zelo rad gledam z očetom nogometne tekme. Moja najljubša ekipa je Fradi. Zvečer se malo pogovarjam z sestro in z mamicco, potem grem spat, ker se v ponedeljek začne šola.

Konec tedna je vsak doma, tudi sestra, ni mi treba v šolo, zato se dobro počutim.

Deneš Pint,
Gimnazija Monošter

Teden v šoli se je končal z uro telesne vzgoje. Ko sem se pripeljal domov, sem se slekel in najedel. Potem sem napisal domače naloge za ponedeljek. Zvečer sem gledal televizijo.

Naslednji dan sem vstal ob osmih. Pomagal sem staršem pri delu. Okrog desetih sem začel z učenjem. Tudi po kosilu sem se še učil in potem sem šel igrat nogomet. Zelo sem se znojil, zato sem se vrnil v hišo. Zvečer ob šestih sem pogledal nogometno tekmo na televiziji. Zelo sem se veselil, ker je zmagala moja najljubša ekipa. Potem sem se skopal in spet gledal televizijo. V nedeljo zjutraj sva s sestro gledala risanke. Ob tri četrt na enajsto smo šli k maši. Po maši smo šli domov in smo jedli okusno kosilo, ki ga je skuhala mamica. Popoldne sem se igral zunaj in sem opral avto. Zvečer ob šestih sem pogledal zanimivo rokometno tekmo. Ko je bila ura devet, sem šel spat, ker je bilo treba naslednji dan vstati. Nočne ure so hitro minile in mamica me je zbudila.

Konec tedna je bil hitro za mano in spet so se začeli sivi delovni dnevi.

Gabor Holec,
Gimnazija Monošter

Minil je en teden. Zopet lahko počivam. Na koncu tedna navadno pomagam doma. Pomagam mami v kuhinji, pospravljam hišo. Moram se tudi učiti. Ta konec tedna je bilo zelo dober. Moja sestra je bila doma. V soboto je imela rojstni dan. Dobila je darila in torto. V soboto je bil tudi dan žena. Dobili smo cvetlice in bombonjero. Skupaj smo praznovali. V nedeljo je sestra potovala nazaj v Budimpešto. Bila sem v cerkvi, učila sem se, gledala sem televizijo.

Upam, da bo vsak konec tedna tako dober.

Erika Dončec,
Gimnazija Monošter

KAUT

Strejlali, farbali, pozdravlali

Sombotelški Slovenci že štirto leto svetijo vüzenek en keden pred vüzenkom v Skanzeni. Letos, v soboto, 12. aprila so oprvim svetili vüzenek v slovenskoj iži. S karpitom so strejlali in farbali so remenke (rdeča djajca). No nejsplj rdeča, liki malo bole ridjave, ka so farbali z lükovi lopinjami. Na djajca so gordjali vsefelé listke ka rasté v Skanzeni na tranki. Djajco z listi so nutzvezali v najlon štrümfe in tak djali küjat v vodau, v šteroj je bilau lükovo lopinje. Tau so zvekšoga ženske delale z mlajšami, moški so pa strejlali. (Strejlo je Feri Gyeček, drügi so ma pa pomagali.) Vmejs pa so ženske moške pozdravljale, ka so moški 8. marca ženske pozdravljali. Zdaj so tau ženske nazaj zaslužile. Vera Dončec-Varga je gorpreštelja pesem *Od stare žene in mladoga moža* (iz l. 1807).

Stara žena se tauži, ka prej „hišo njemi sam prejk dala, zdaj me maže brezi sala.“ Erzs Aranyi pa je madžarski gorparštelja *desetere zapauvedi moškov* iz madžarske knjige zvačov. Suzana Gouth je nam dobro volau naredla s humoresko *Petek trinajstoga*. Moški so dobili v dar tisto, ka najraj majo – posanco.

Besedilo in slika: **Marija Kozar**

Materi

Kot petje angelskega zbora v srcu mi odmeva ta beseda. Tudi jezik naš je dedščina tvoja, bodi danes stokrat blagoslovljena.

Ne vem, kateri je bil tisti hip, ko srce si moje privezala k sebi s krepkimi, nevidnimi vezmi, še danes strastno hrepenim po tebi.

Očara me ta moč brezmejna, s katero so obdarjene le mame, nikjer ne najdem več tolažbe, srce hromi pogrešana ljubezen.

Vijolica na grobu tvojem, ki iz srca tvojega izhaja, ljubezen materinsko mi oznanja, z nemirom dušo mi napaja.

Občudujem sonce, morje in zemljo, ker tudi ti si delček tega sveta. A zlati, spomladanski žarek sonca tvojih božajočih rok ne nadomešča.

Mi teži srce spomin slovesa, kot vihar grozan okrog divja, v nemirni duši mi šumi tišina, hrepenenje k tebi misli mi poganja.

Tedaj v bleščeči kapljici vode obledeli lik se tvoj pojavi – in v njej želim ohraniti tvoj spomin kot brezkončno morje v eni kaplji.

Kakor zemlja privlačuje vodo, hrepenim po tebi z magično močjo, še onkraj meje človeškega obstoja v življenju mojem stalno si navzoča.

Bila si srečna vse do konca, prenašala ponosno težko si usodo, vzorno si prejela božjo sodbo, moj svet prepletla s sugestivno si močjo.

Ko pomiril se počasi je tvoj hod, praznina mi nastala je v duši, nikjer glasu več tvojega ne slišim, a čutim te v četrti dimenziji.

Med nenavadnimi pojavi sveta, nad večno gibajočo se zemljo, za mene ti predstavljaš večnost, čutim, da me včasih primeš za roko.

V sanjah mi pojavi se tvoj lik, zaradi njega pa zmedene misli, trpinči me privid vročični, v deročem toku čolnič tone mi.

Ko nikjer ne vidim več izhoda, ko vihar zlonosen me ogroža, takrat vijolica na grobu tvojem za srce moje burno je uteha.

Ne čas, ne prostor me brezmejni od tebe več odtrgati ne more, divja tišina mi v nemirni duši, in duh tvoj plemeniti oživi.

Suzana Guoth

MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGEK SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓJA

2003. ÁPRILIS 29 - MÁJUS 2.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Budapest, IX. Bajor Gizi park 1.

április 29. kedd 19:00

HÓKIRÁLYNŐ MESESZÍNHÁZ

A Tavasztündér mosolya (roma-magyar nyelvű előadás)

19:00

Српско позориште у Мађарској

Zombori Rózsa (szerb nyelvű operett)

április 30. szerda 19:00

DEUTSCHE BÜHNE UNGARN

Trisztán és Izolda (német nyelvű előadás)

május 1. csütörtök 11:30

MALCO TEATRO

Koncert a másik oldalon (bolgár nyelvű előadás)

19:30

PÉCSI HORVÁT SZÍNHÁZ

Magánügyek (horvát nyelvű előadás)

május 2. péntek 19:00

DEUTSCHES THEATER BUDAPEST

Faust I - Solo (német nyelvű előadás)

PESTI VIGADÓ

MŰVÉSZETI ÉS SZABADKÖRÜLÖDÉSI ALAPITVÁNY

KAMARATEREM

Budapest, V. Vigadó tér 2.

április 29. kedd 17:00

VERTIGO SZLOVÁK SZÍNHÁTSZÓ CSOPORT

Odaégett pulyka, avagy a jókedv receptje (szlovák nyelvű előadás)

április 30. szerda 17:00

GYULAI ROMÁN KULTURÁLIS KÖZPONT AMATŐR SZÍNHÁTSZÓ CSOPORTJA

Egy új iskola pedagógusa

Five o'clock (román nyelvű előadások)

május 2. péntek 15:00

NINDRIK-INDRIK SZÍNHÁTSZÓCSOPORT

Levél Amerikából (szlovén nyelvű előadás)

Budapest, XI. Műgyetem rkp. 3. II. So.

május 2. péntek 22:00

MALADYPE – TALÁLKOZÁSOK SZÍNHÁZA

A bolondok iskolája (roma-magyar-latin nyelvű előadás)

NIKA ZA SMEJ...

Mladi mauž

Samo vküp računam. «

I.B.

Peter se je oženo, pa gda je s svojo drago Elzov tisto prvo nauč preživo, ga je velka nevolja naganjala. Sploj je najgeri bio pa je etak pito mlado ženo: »Povej mi, draga moja Elza, kelko moškov si rada mejla pred menov?«

Elza edno rejč nej pravla. Žmetni minuti so mimo odišli, gda je Peter etak gučo: »Jaj, kak sam pa takšo norijo pito! Zdaj si pa gvüšno čemerna. Nej tak?«

Elza pa etak: »Nej sam čemerna. Kaj bi pa čemerna bila.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:

H-9970 Monošter,

Gárdonyi G. ul. 1,

p.p. 77,

tel.: 94/380-767

e-mail:

porabje@mail.datanet.hu

ISSN 1218-7062.

Tisk:

SOLIDARNOST D.D.

Arhitekta Novaka 4

9000 Murska Sobota

Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.